

Kutná Hora

a jubilejní rok UNESCO

Monumentální chrám sv. Barbory, patronky horníků, vznikl pozdně gotickou přestavbou z původní hornické kapličky

text Milena Blažková, autorka projektu Poznej světové dědictví UNESCO foto České dědictví UNESCO

LETOŠNÍ ROK BUDE SVĚT SLAVIT SEDMDESÁTÉ VÝROČÍ VZNIKU UNESCO, ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ PRO VÝCHOVU, VĚDU A KULTURU. V ČESKÉ REPUBLICE JE MEZI OFICIÁLNÍ PŘIPOMÍNKOVÉ AKCE TOHOTO VÝZNAMNÉHO JUBILEA ZAŘAZEN TAKÉ DALŠÍ ROČNÍK PUTOVNÍ VÝSTAVY FOTOGRAFIÍ POZNEJ SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ UNESCO, KTEROU ČTENÁŘI CYKLOTURISTIKY SLEDUJÍ JIŽ DELŠÍ DOBU. VÝSTAVA ODDARTUJE POČÁTKEM DUBNA V KUTNÉ HOŘE, VE MĚSTĚ, KTERÉ MÁ I DALŠÍ PÁDNÝ DŮVOD K OSLAVÁM – OD JEHO ZÁPISU NA SEZNAM SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ UPLYNE ROVNÝCH DVACET LET.

Bezprostředně po skončení druhé světové války si mezinárodní společenství uvědomovalo naléhavost udržení míru, a tudíž nutnost zřízení odpovídající instituce. Základem budoucí organizace UNESCO, která měla k zachování míru přispívat vzájemnou spoluprací v oblasti výchovy, vědy a kultury a prosazováním respektu lidských práv a právního řádu, se stala ústava na diplomatické konferenci v Londýně 16. listopadu 1945. Mezi dvaceti zakládajícími členskými státy, kam patřily USA, Kanada, Francie, Velká Británie, Čína, Egypt, Brazílie a další, bylo i bývalé Československo.

Umožnit vzdělání všem, zavést povinnou bezplatnou školní docházku, pečovat o kulturu, o životní prostředí, to vše patří ke stěžejním tématům UNESCO. V roce 1972 přijala organizace Úmluvu o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, od roku 1992 pečuje o kulturní dědictví uchovávané v dokumentech prostřednictvím programu PAMĚŤ NÁRODA, od roku 2001 je v platnosti Deklarace o kulturní rozmanitosti. Vedle seznamu světového dědictví existuje i seznam nehmotného dědictví, v jehož gesci je snaha o zachování lidových tradic a umění ve všech sférách lidských dovedností.

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví patří k nejlépe fungujícím mezinárodním dohodám všech dob. Podle ní je k dnešnímu dni vedeno pod ochranou UNESCO celkem 1007 jedinečných míst (779 kulturních, 197 přírodních a 31 smíšených) ve 161 zemích světa. A jedním z nich je již dvacet let historické jádro Kutné Hory.

Dvacet let mezi světovou elitou

Bývalé královské horní město Kutná Hora, jež silně ovlivňovalo české i evropské dějiny, si ve svém historickém jádru dodnes

Ve Vlašském dvoře návštěvníci Kutné Hory na vlastní oči vidí, jak se ve středověku razily pražské groše

Kam letos na výstavu Poznej světové dědictví UNESCO

duben:	Kutná Hora, Sankturinovský dům Třebíč, Zadní synagoga (Švýcarské dědictví UNESCO)
květen:	Teplice, kulturní dům Telč, radnice (Slov. dědictví UNESCO)
červen:	Praha, Centrum FotoŠkoda Olomouc, Fontána, Smetanovy sady
červenec:	Státní hrad Křivoklát
srpen:	Státní hrad Křivoklát
září:	Plzeň E-Centrum ČEZu Brno Löw-Beerova vila
říjen:	Brno Löw-Beerova vila
listopad:	Brno Löw-Beerova vila

Vlašský dvůr, historické královské sídlo, v současnosti stálá expozice mincovnictví; jeho nejzajímavější interiéry jsou přístupné veřejnosti

udržuje středověký charakter. Na ploše 62 hektarů se dochovalo přes tři sta vzácných staveb, díky nimž patří Kutná Hora od roku 1995 ke světovému dědictví UNESCO. Vedle dvou národních památek, chrámu sv. Barbory a Vlašského dvora, připomenu alespoň ty nejdůležitější: Hrádek, původní středověká tvrz přestavěná na patricijské sídlo, jezuitská kolej, kostel sv. Jakuba s 85m vysokou věží, Kamenný dům, vrchol české měšťanské architektury, kamenná gotická kašna Matěje Rejska, kostel sv. Jana Nepomuckého, jediná kutnohorská sakrální barokní novostavba, chrám Nanebevzetí Panny Marie v dnešním předměstí Sedlec a sousední slavná Kostnice.

Být součástí světové elity znamená však nejen prestiž, ale i povinnost starat se o danou památku tak, aby si zachovala svou jedinečnost do budoucna. Tento náročný finanční závazek bere na sebe každý stát, který se k Úmluvě o ochraně světového dědictví přihlásí.

V případě Kutné Hory došlo k intenzivním obnovám zvláště v poslední době. Prošli jimi obě kutnohorské katedrály, Vlašský dvůr, areál Jezuitské koleje (v ní našla zámek Galerie Středočeského kraje) i několik místních kostelů. Revitalizace se dočkala i domovní zástavba (20 ulic, 4 náměstí, 2 parky), do ulic se vrátila historická dlažba – povšimněte si jí, až budete procházet od kostela sv. Jakuba ke Hrádku. Na obnovu byly v minulých dvaceti letech vynaloženy celkem dvě miliardy korun.

Stříbrné doly a pražské groše

Chceme-li porozumět historii města nerozlučně spjatého s těžbou stříbrné rudy,

musíme začít návštěvou Hrádku, dnes Českého muzea stříbra, a jeho podzemím, pravým středověkým dolem. Rozkvět královského hornického města podporoval zejména Václav II., roku 1300 vydal v té době první oficiální zákoník, tzv. Ius regale montanorum, který stanovil veškeré organizační a technické podmínky chodu dolů. Král si nechal v Kutné Hoře vybudovat opevněný hrad – Vlašský dvůr, který se stal jeho dočasným sídlem. Sem soustředil mincovní kovárny (šmitny) a ražební síň (preghaus) a nařídil razit pražský groš. Uznávaná nová měna se udržela přes dvě stě let a jen potvrzila mocenský vzestup českých panovníků. Díky stříbru se Kutná Hora stala druhým nejdůležitějším městem Českého království, zařadila se mezi bohatá evropská města a právem se o ní mluví jako o Monte Carlu středověku.

Svatostánek patronky horníků

Díky bohatství plynoucímu ze stříbrných dolů si troufli měšťané, převážně katolíci, investovat z vlastních prostředků do svatostánku patronky horníků. Vznikal ve stylu pozdní gotiky těsně vedle původní hornické kapličky, později přestavěné na hřbitovní kapli sv. Barbory. Svou velikostí a nádhrou měl předčít pražskou svatovítskou katedrálou a zároveň být konkurencí kostelu Nanebevzetí Panny Marie v nedalekém Sedlci. Náročný úkol byl svěřen roku 1388 Janu Parlěři z vyhlášené slavné dílny Parlěřů; práce však vázly, byly mnohokrát přerušeny a teprve po 500 letech, roku 1905, byl chrám sv. Barbory slavnostně vysvěcen.

Svou velkolepostí předčila katedrála sv. Barbory všechna očekávání: už jen atypic-

ké stanové střechy a vnější opěrné pilíře jí dodávají neobvyklý vzhled. Pilíře umožňují zároveň vznik vzdušného vnitřního prostoru, nad nímž se klenby vznášejí jako skutečná nebesa. Přes barevné vitráže pronikají dovnitř velkými okny sluneční paprsky a předvádějí kouzelné světelné představení. Silný umělecký prožitek umocňuje fresková výzdoba kaplí, i když často realistická, inspirovaná hornickou historií města. Dojem je dokonalý, nezapomenutelný.

Fenomén dvou katedrál

Zvláštností Kutné Hory jsou dvě gotické katedrály, fenomén, jímž se může pochlubit jen málo evropských měst. Kromě sv. Barbory stojí v dnešním předměstí Sedlec unikátní pětিলodní katedrála Nanebevzetí Panny Marie s vysokým chórem a sedmi kaplemi kolem presbytáře. První kostel katedrálního typu na našem území, k němuž původně přiléhala konvent, se řadí do období krále Václava II., kdy už se do Čech dostal z Francie mnišský řád cisterciáků. Prostý, jednoduchý až strohý kostel bez věže a barevných oken, dokonce i bez výraznější vnější či vnitřní výzdoby, snad aby lépe vyjadřoval čistotu víry. Provází ho pohnutá historie. V 15. století byl vypálen husity a více než tři sta let ležel v troskách. Počátkem 18. století se kostel dočkal svého znovuzrození pod

Užitečné odkazy

www.kh20unesco.cz
whc.unesco.org
www.unesco-mediain.cz
www.guide.kh.cz
www.kutnahora.info

dohledem tehdy ještě mladého Jana Blažej Aichla Santiniho. Nadaný Aichl respektoval při opravách cisterciáckou myšlenku významu a čistoty božího světla vstupujícího do chrámu stejně jako původní gotický styl. Navíc jej dokázal dokonale skloubit s tehdy žádaným českým barokem přesto, že oba architektonické styly od sebe oddělovalo několik staletí. Za Josefa II. (1784) byl klášter zrušen, kostel zůstal uzavřen, nakonec roku 1812 přestavěn na tabákovou továrnu. Teprve v současnosti je po nákladných rekonstrukcích opět důstojnou součástí světového dědictví UNESCO.

Stále aktuální konšelská deska

Kutná Hora je plná zajímavostí. Málokdo například ví, že kopie nápisu umístěného původně na budově místní městské radnice visí nad vchody do zasedacích síní OSN v New Yorku a v Ženevě. Originál této bronzové renesanční konšelské desky z roku 1595 je k vidění v kutnohorském muzeu. O aktuálnosti obsahu desky není třeba pochybovat, uznejte sami:

Kdožkoli jsa v radě sem za úřadem vstupuješ, před těmito dveřmi soukromé své naruživosti odlož: hněv, násilnictví, zášť, přátelství, pochlebenství; obci své osobní starosti podrob, neboť jakou měrou ty jiným spravedlivost neb křivdu činíš, tou i tobě na božím soudě odplatu očekávati a snášeti bude.

Kutná Hora v roce oslav

Město chystá v jubilejním roce pro rezidenty i návštěvníky mnoho zajímavých nových akcí i těch, které se konají pravidelně: Probouzení Kutné Hory na zahájení turistické sezony (18. 4.), výstavy fotografií i výtvarných děl, včetně dětských, hudební festivaly, koncerty, oblíbené jsou zvláště varhanní, Ortenova Kutná Hora již po dvaadvacáté, letos též oslavy připomínající 600.

Celkový pohled na Kutnou Horu s chrámem sv. Barbory a kostelem sv. Jakuba

Reprezentativní audienční síň Vlašského dvora byla svědkem důležitých státnických jednání, např. volby Vladislava Jagellonského českým králem či vydání Dekretu kutnohorského

výročí upálení mistra Jana Husa. Koncem června pravidelně probíhají slavnosti nazvané Královské stříbření Kutné Hory, řadí se mezi největší a nejstarší historické slavnosti u nás. Město se na jeden víkend vrátí zpět do doby na konci 14. století, místní v dobových kostýmech vítají krále Václava IV. i s celým jeho dvorem, konají se rytířské turnaje, jarmark.

V rámci Dnů evropského dědictví (5. a 6. 9.) bude otevřena výstava speciálně koncipovaná k výročí Kutné Hory, na Hrádku

v Českém muzeu stříbra se další výstava zaměří na péči o památky. Přímo na den výročí zápisu, na 9. prosince, se chystá otevření budovy Dokumentačního centra kulturního dědictví UNESCO v nově zrekonstruovaném domě Mikuláše Dačického z Heslova. Součástí oslav se stala i již zmiňovaná výstava fotografií Poznej světové dědictví. Program jednotlivých akcí můžete průběžně sledovat na webových stránkách www.kh20unesco.cz, které město nechalo speciálně pro tuto příležitost zřídít.

Aktivní Cyklistický kroužek Kutné Hory, pořadatel tradičních Prázdnin na kole, se psaní více než třicetiletou tradicí

Čechy krásné, Čechy mé...

Kutná Hora přeje cyklistům. I místní mají cykloturistiku v oblíbenosti, jak dokazuje zdejší aktivní sportovní oddíl s dlouholetou tradicí, profesionálové si naopak měří síly při Českém poháru MTB (letos 18. – 19. 7.). Stačí si vyzvednout mapu cyklotras Kutnohorska v informačním centru v Sankturinovském domě na Palackého náměstí a máte o zážitky postaráno. Divoké skalnaté scenérie údolí Vrchlice s jejím levostranným přítokem Bylankou, četné pozůstatky středověkého doložení v podobě hlušínových a struskovitých hald, několik štol, to je jen začátek. Divíte se, že zdejší hučící vody Vrchlice a „šumící“ bory na skalnatých stěnách inspirovaly Josefa Kajetána Tyla k napsání naší národní hymny?